gemeente Rheden

Raadsvoorstel

portefeuillehouder	begrotingsprogramma	Draagt bij aan Global Goal(s)
Carol van Eert	1 Economische Ontwikkeling 2 Welzijn 3 Gebiedsontwikkeling 4 Duurzaamheid 5 Bestuur & Veiligheid	17. Partnership

b en w-vergadering	agendapunt	bijlage(n) ter inzage
08 mei 2023	12	(4)

rol raad	soort document
Zienswijze	Raadsvoorstel en -besluit

Voorbereidende vergadering	agendapunt
11juni 2024	

raadsvergadering	agendapunt
27 juni 2024	

onderwerp
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen: Ontwerp Regionale Agenda & Begroting 2025-2028

INHOUD VOORSTEL
Aan de Raad wordt voorgesteld om:
- een positieve zienswijze te geven op de ontwerp Regionale Agenda 2025-2028 en de concept Begroting 2025-2028 en in de Kadernota 2025 een bijdrage van € 439.000 (incl. TEB) op te nemen.
- In te stemmen met een indexering van de bijdrage per inwoner aan The Economic Board.

1 Waartoe is het voorstel gedaan?

In 2020 heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden ingestemd met de instelling van de *Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen*. Ook is ingestemd met het visiedocument *Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio*, als basis voor de profilering van de regio en de gemeenschappelijke opgaven in de Regionale Agenda. Op 01 januari 2021 is de Groene Metropoolregio formeel gestart.
In uw raadsvergadering van 29 november 2022 heeft U ingestemd met de Regionale Agenda 2023-2024 en de deelname aan 5 opgave-overeenkomsten voor een periode van 2 jaar (conform uw amendement van 28 juni 2022). Deze periode loopt eind 2024 af.
De in de GMR samenwerkende gemeenten hebben een geactualiseerde 4-jarige ontwerp Regionale Agenda 2025-2028 opgesteld. Deelnemende gemeenten wordt gevraagd zich voor een periode van 4 jaar aan de Regionale Agenda en de opgaves en speerpunten daarbinnen te committeren.
Conform de bepalingen van de gemeenschappelijke regeling en de Wgr, worden de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven op de ontwerp Regionale Agenda en de concept-begroting.

Met het geven van uw zienswijze wordt recht gedaan aan de afspraken zoals die zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.

2 Wat is de aanleiding?

Op 10 april 2024 heeft het Algemeen Bestuur van de Groene Metropool Arnhem – Nijmegen de ontwerp Regionale Agenda en concept-begroting 2025-2028 vastgesteld. Gemeenten worden gevraagd om vóór 30 juli 2023 hun zienswijze kenbaar te maken. Vaststelling van de Regionale Agenda en begroting vindt plaats in het algemeen bestuur van 11 september 2024.

3 Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

- Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
- De WGR en de Gemeentewet
- Besluit Begroting en Verantwoording, (BBV).
- Beleidsnotitie samenwerkingsverbanden gemeente Rheden
- Visiedocument Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio
- Verstedelijkingsstrategie ANF
- GMR Regio arrangement
- Novex Ontwikkelperpsectief
- Raadsbesluit 24 november 2020 Versterking Regionale Samenwerking (o.a. subsidiering TEB t/m 2025 a €1,00 per inwoner)
- Raadsbesluit 29 november 2022 inzake instemming Regionale Agenda 2023-2024 en deelname aan 5 opgave-overeenkomsten voor een periode van 2 jaar.

4 Wat willen wij bereiken?

Er is een enorme druk op de regio om te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren en te ontspannen. En tegelijkertijd is er de zorg voor onze natuurlijke omgeving, die daarbij voor eco-systeemdiensten zoals vruchtbare bodem, (drink)water, schone lucht en biodiversiteit zorgt. Daarom moeten we gezamenlijk investeren in woningbouw, energie, bereikbaarheid, economie, duurzaamheid, leefbaarheid, natuur & landschap, recreatie en toerisme.

De regio heeft te maken met veel ruimtelijke opgaven en transities die niet los van elkaar gezien kunnen worden. De ruimte in onze regio is schaars, onze middelen zijn beperkt en de verschillende opgaven hebben effect op elkaar. Voor een optimale ruimtelijke ordening hebben wij de regio en de andere overheden nodig.
Het gaat daarbij om maatregelen ter bescherming en versterking van de natuur, het veiligstellen van drinkwatervoorraden, het in toom houden van onze rivieren, maar ook om de verdroging aan te pakken. Het zuiniger en slimmer omgaan met energie, grondstoffen en producten. Er is ruimte nodig voor bedrijvigheid, voor woningen en ruimte om de bereikbaarheid te garanderen. Daarbij stelt het huidige energienetwerk (netcongestie) ons voor grote uitdagingen die om slimme gezamenlijke keuzes vragen.

De accenten en kernwaarden van Rheden lijken daarbij met name te liggen op:

- Natuurversterking en biodiversiteit (o.a. gebiedsontwikkeling HBFO, herstel Beekdalen, Havikerpoort, door-ontwikkeling Rivierklimaatpark IJsselpoort, Veluwe-Alliantie -Masterplan Veluwezoom en het Masterplan Toerisme en Recreatie Veluwezoom);
- Realisatie van vitale kernen en verbetering leefbaarheid met een focus op Velp-zuid, Rheden, Dieren-Stenfert;
- Kansen benutten voor transformatie van verouderde bedrijfsterreinen in gevoelige omgeving en ruimte voor passende nieuwe economische activiteiten.

5 Wat gaan wij ervoor doen?

<u>Ontwerp GMR Regionale Agenda</u>
De Regionale Agenda 2025-2028 bouwt voort op de eerdere jaargangen en kent dezelfde 5 kernopgaven:

- Groene groeiregio (verbinden van ruimtelijke opgaven en woningbouw)
- Productieve regio (economie en arbeidsmarkt)
- Ontspannen regio (leefbaarheid, natuur en landschap, cultuur en erfgoed)
- Verbonden regio (mobiliteit en bereikbaarheid)
- Circulaire regio (circulariteit, duurzaamheid, klimaat en energie).

In de eerste jaren van het bestaan van de GMR is gebouwd aan een gezamenlijk beeld van de toekomst van de regio. Daarom lag in de regionale agenda's voorheen de focus op beleidsontwikkeling, onderzoek en planvorming. In diverse plannen, zoals het regioarrangement en NOVEX ontwikkel-perspectief, is samen met andere overheden, uitgebreid bepaald wat nodig is om op de toekomst voorbereid te zijn.

Voor de periode 2025-2028 ligt de focus op uitvoering. Dat doet de GMR niet zelf. De uitvoering gebeurt door gemeenten en andere partners. De GMR ondersteunt die uitvoering wel. Door betrokkenen bij elkaar te brengen, samenwerking te organiseren, gebiedsprocessen te helpen organiseren, financieringsstrategieën te ontwikkelen en middelen te helpen organiseren, te lobbyen, en door de regionale agenda in te brengen in het programma NOVEX en andere samenwerkingen.

De geactualiseerde inhoud van de opgaven is na een intensief proces binnen de opgaven tot stand gekomen. De agenda omvat de regionale ambities voor de komende 4 jaar. Binnen de opgaven zijn speerpunten benoemd die bij enkele opgaven zijn gewijzigd ten opzichte van de regionale agenda 2023-2024.

<u>Concept-begroting 2025-2028.</u>
De concept begroting 2025 ev is gebaseerd op de regionale agenda 2025-2028. De conceptbegroting vormt daarmee de financiële vertaling van de opgenomen ambities zoals ze door de betrokken gemeentelijke bestuurders via de bestuurlijke platforms zijn gepresenteerd aan het regionaal bestuur. Opgemerkt moet worden dat door de uittreding van Montferland, bij een gelijkblijvende regionale ambitie, de bijdrage per inwoner in principe met € 0,30 stijgt.
De GMR hanteert voor de loon/prijs-indexatie de BRN-norm (Begrotingsrichtlijn regio Nijmegen). Deze bedraagt voor 2025 6,54%. De gemeente Rheden vraagt aan de gemeenschappelijke regelingen waarin zij participeert om de indexatie 2025 te beperken tot maximaal € 4,18%.

De geraamde inwonerbijdrage voor 2025 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt **€ 9,01** (tov 2024 een verhoging met € 5,38%).
De gemeentelijke bijdrage 2025 van € 9,01 per inwoners bestaat uit de kosten van het regiobureau ten bedrage van € 2,77 per inwoner en het overige deel € 6,24 betreft de kosten van de opgaven. In het bedrag van het regiobureau is het effect van uittreding Montferland opgevangen als ook de kosten voor programmamanagement Regio Deal "Gezonde groene groei". In de GMR-begroting 2025 is de bijdrage aan The Economic Board voor de eerste maal geïndexeerd naar **€ 1,04** per inwoner. Een stijging met 4% tov 2024. Overigens loopt het gemeentelijke commitment aan de TEB tot 2026. In het raadsvoorstel "Versterkte Regionale Samenwerking" 25 november 2020 heeft uw Raad besloten de bijdrage TEB voor vijf jaar vast te stellen op € 1,-.

6 Wat gaat het kosten?

Onze gemeentelijke financiële bijdrage aan de GMR is op basis van inwoneraantal en bestaat uit:
(a) een bijdrage aan het Regiobureau a € 2,77 per inwoner
(b) een bijdrage aan de vijf GMR-opgaven € 6,24 per inwoner
(c) een bijdrage aan de The Economic Board (TEB) via de GMR. € 1,04 per inwoner.

Bijdrage per inwoner	*2023*	*2024*	*2025*
Regiobureau	**€ 2,57**	**€ 2,71**	**€ 2,77**
Verbonden regio	€ 1,49	€ 1,58	€ 1,59
Productieve regio	€ 0,94	€ 1,05	€ 0,92
Circulaire regio	€ 0,91	€ 1,56	€ 1,63
Ontspannen regio	€ 0,62	€ 0,66	€ 0,92
Groene groeiregio	€ 0,94	€ 0,99	€ 1,18
Subtotaal Opgaven	**€ 4,90**	**€ 5,84**	**€ 6,24**
Totaal voor 2023 / 2024	**€ 7,47**	**€ 8,55**	**€ 9,01**

De totale Rhedense bijdrage aan de GMR (incl. TEB) voor 2025 komt daarmee op €10,05 per inwoner of te wel ca **€ 439.000**.

In de kadernota worden deze gewijzigde financiële bijdragen meegenomen. De definitieve besluitvorming over deelname aan de GMR-opgaves zal plaatsvinden bij de begrotings-behandeling in november 2024.

	2025	**2026**	**2027**	**2028**
Lasten (excl indexering 2026 ev)	€ 439.000	€ 439.000	€ 439.000	€ 439.000

7 Wat zijn de risico's?

Het kabinet is nog steeds demissionair. Onduidelijk is hoeveel middelen een nieuwe coalitie beschikbaar zal stellen voor onze regionale opgaves.
De Woondeal drijft grotendeels op de bijdragen van Rijk en provincie. Deze bijdragen zijn nog ongewis. Met het risico dat er niet meer procesgelden beschikbaar komen zal mogelijk geprioriteerd moeten worden in de ambities.
Gezien de slechte financiële positie van veel gemeenten bestaat het risico dat per opgave minder gemeenten deelnemen dan verwacht. Dit kan leiden tot hogere bijdragen vanuit de deelnemende gemeenten danwel tot een reductie in ambities per opgave.

8 Voorstel voor Besluit

Op basis van het bovenstaande stellen wij uw raad voor om:

- een positieve zienswijze te geven op de ontwerp Regionale Agenda 2025-2028 en concept-begroting 2025-2028, inclusief de geïndexeerde bijdrage voor The Economic Board;
- met het verzoek de indexatie voor 2025 te beperken tot 4,18%
- en met de kanttekening dat de gemeentelijke financiële positie noodzaakt tot ingrijpende bezuinigingen die mogelijk ook de bijdrage aan de GMR zullen raken.

9 Wat is het draagvlak voor dit voorstel?

Binnen de bestaande GMR-samenwerking bestaat, na uittreding van Montferland, nog steeds groot commitment voor de versterking van deze samenwerking. Ook het Rijk en de provincie moedigen de regionale samenwerking aan teneinde bovenlokale ruimtelijke vraagstukken zo optimaal mogelijk op te lossen.
In voorgaande jaren hebben de deelnemende gemeenten op een enkele uitzondering na ingetekend op alle opgaven voor de periode 2023-2024.

10 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?

Na behandeling in de raad worden de definitieve zienswijzen verstuurd aan het DB van de regio.

gemeente Rheden

11 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?

Aan dit besluit is geen evaluatie verbonden. Binnen de GMR wordt regelmatig geëvalueerd. Tevens wordt per kwartaal gemonitord.

De zienswijzen van de regiogemeenten worden door het AB van de GMR vertaald in een definitieve Regionale Agenda en Begroting 2025-2028. Daarover kan de raad zich in het najaar bij de begrotingsbehandeling uitspreken.

Velp, 08 mei 2024

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Bart Drewes,
secretaris.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief GMR ontwerp regionale agenda 2025-2028
2. Regionale Agenda 2025-2028 GMR – AB 02042024 definitef(incl concept begroting)
3. GMR- Begrotingsrichtlijnen (BRN 2025)
4. Concept brf zienswijze Rheden naar GMR